

هفتمین همایش ملی بنیاد علمی قانون یار

همایش پژوهش های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

بنیاد علمی قانون یار - آموزش و پرورش استان کرمانشاه - واحد پژوهش سپاه پاسداران (با همکاری و حمایت معنوی دانشگاه رازی، دانشگاه آزاد، دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه پیام نور کرمانشاه، دانشگاه علمی و کاربردی، جهاد دانشگاهی واحد کرمانشاه، دانشگاه صنعتی کرمانشاه، بنیاد شهید و سازمان ارشاد و ...
سرمدبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در پایگاه های ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۸ اسفندماه ۱۴۰۳ شماره مقاله: ۲۸/۹۱۱۱۲ رده بندی کنگره: ب ۵۶/۶۲۳

شناسایی فاکتورهای بارز بانوان

در عرصه های علمی اجتماعی در جوامع اسلامی

گلباغ سلیمانی

دبیر عربی، کارشناس ارشد زبان و ادبیات عرب

چکیده

در جوامع اسلامی، بانوان نقش های متنوع و مهمی در عرصه های علمی و اجتماعی ایفا می کنند. زن شایسته از دیدگاه اسلام دارای صفات و شاخصه های ویژه ای است. برخی از مهم ترین این صفات: یاد خدا و تسلیم در برابر خداوند، و تقوا، دینداری، خداترسی، عفت، حجاب، صبر، شفقت و مهربانی، دانش افزایی. مادر به منزله مدرسه ای است که کودکان را برای جامعه تربیت می کند پس اگر خود مهربانی تربیت خوب و شایسته شده باشد بی شک فرزندی اصیل و پاک می پروراند و برای جامعه آماده می سازد. نقش بانوان در عرصه های علمی و اجتماعی در جوامع اسلامی، نه تنها به پیشرفت فردی آنان کمک می کند بلکه به توسعه پایدار و پیشرفت کلی جامعه نیز منجر می شود. این مشارکت ها باید مورد حمایت و تشویق قرار گیرد تا به تحقق اهداف بزرگ تر اجتماعی و فرهنگی کمک کند. زنان به عنوان نیمی از جمعیت جهان، در هر پیشرفت مادی و معنوی دارای نقش مؤثری هستند؛ استفاده از ظرفیت عظیم زنان از دیرباز مورد توجه حاکمان سیاسی بوده است. برخی از دولت مردان از ظرفیت جذابیت تبلیغاتی زن بهره برده و برخی مبنای حضور اجتماعی زن را توان فکری و مدیریتی او دانسته اند.

واژگان کلیدی: بانوان، جوامع اسلامی، علمی، اجتماعی، زنان

بخش اول: کلیات و تحلیل اولیه موضوع

زنان به عنوان بخش مهمی از جامعه محسوب می شوند که با چالش های مختلفی روبه روهستند از حفظ تعادل بین کار و زندگی گرفته، تا مقابله با انتظارات جامعه، یافتن راه هایی برای درخشش و حفظ وقار می تواند دشوار باشد با این حال زنانی هستند که با ظرافت و اعتماد به نفس بر این چالش غلبه می کنند و به عنوان بانوی واقعی شناخته می شوند بانوان مسلمان تحت تاثیر شرایط عصر حاضر قرار گرفته و هویت اسلامی خود را از دست می دهند لذا از بین رفتن هویت اسلامی و منحرف شدن آنها از راه مستقیم بدور از عقل نیست. اما اگر بانوان مسلمان با پرورش خصوصیات اخلاقی مانند تقوا، دینداری، خداترسی و عفت به کارهای دنیا نیز بپردازند و خیر و سعادت دنیا و آخرت را در نامه اعمال خود به ثبت برسانند. (بانوان نمونه عصر پیامبر/ مترجم نذیر احمد سلامی).

بیگمان مهمترین وسائل، در اصلاح خانواده ترقی و پیشرفت تعلیم و تربیت صحیح زن می باشد. مادر بمنزله مدرسۀ ای است که (کودکان را برای جامعه تربیت می کند، پس) اگر خود مہیای تربیت خوب و شایسته شده باشد بی شک فرزندان اصیل و پاک می پروراند و برای جامعه آماده می سازد (تربیت فرزندان از دیدگاه پیامبر/ تالیف محمد نور سوید؛ ترجمه محمد صالح سعیدی)

• هدف اصلی

زن شایسته از دیدگاه اسلام دارای صفات و شاخصه های ویژه ای است، زیرا زن ستون خانه و خانواده است و او کسی است که فرزندان را در دامن خود پرورش میدهد و آینده جامعه را با تربیت صحیح فرزندان رقم میزند

• اهداف فرعی

ارائه و بیان فاکتورهای بارز بانوان از دیدگاه اسلام

همچنین به علت ماهیت اکتشافی کار فرضیه ندارد و به جای فرضیه سوال مطرح می شود:

● سوال اصلی

ویژگی ها و صفات بارزبانوان از دید گاه اسلام کدامند؟

● **سوالات فرعی**

- آیا تاکنون از خود پرسیده اید که علت این همه انحرافات اخلاقی و کجرویی های اجتماعی چیست؟
- کدام ویژگی ها در بانوان از دیدگاه اسلام اهمیت بیشتری دارد؟

بخش دوم: ویژگی های بارز بانوان از دیدگاه اسلام

یکی از صفات انسانی و الهی که در چگونگی زندگی انسان موثر است صفت شرم و حیا است که برای بانوان امتیاز دارد زیرا رسول خدا می فرماید: حیا ثمره ای جزءخوبی به بار نمی آورد. حیا اخلاق اسلام است هر آئینی اخلاقی دارد و اخلاق اسلام، حیاء است. هنگامی که دختران باحیا باشند باعفت و پاکدامن بیه نظر می رسند. وقتی خانم ها به خصلت حیاء آراسته باشند از چندین فایده بهره مند می گردند: از جمله خدای متعال او را دوست می دارد، محبوب مردم می گردد، قلب و روان و بدنش راحت می گردد کارهای دشوار بر او آسان می گردد و همه او را دوست دارند همان طور که فرشتگان او را دوست میدارند.

بخش سوم: ویژگی های مورد بررسی بانوان

زن این موجود ظریف، مظهر جمال خلقت است و اسلام می خواهد این گوهر گرانبهار گنجینه حجاب، پوشیده باشد تا از آفات هوس ها مصون مانداز طریق حجاب، نوعی ارزش و احترام برای زنان به دنبال می آورد تا نامحرمان هوسران، به آنها از دید حیوانی نگاه نکنند زن تا زمانی که در غنچه حجاب است ، هیچ کس هوس چیدن آن را نمی کنداما همینکه حجاب کنار رفت و این غنچه بازشد، آنرا خواهند چید و پس از آنکه پژمرده و پرپرشد به کناری خواهند افکند، حجاب و پوشش اسلامی بیانگر وقار و افتخار یک زن است. حجاب سند اطاعت از فرمانده هستی است و حجاب بوی خوش عفاف و پاکدامنی است. دختران و

زنان باید توجه داشته باشند که بهترین و کاملترین نوع حجاب و پوشش اسلامی، چادر است که سراسر حجم بدن را می پوشاند و جلب توجه نامحرمان را به کمترین حد خود می رساند {کتاب / آیاتفرزند صالح می خواهید/پور ابراهیم،ستار، ۱۳۵۰} در پژوهش حاضر از دو روش کتابخانه‌ای و میدانی برای گرد آوری اطلاعات استفاده خواهد شد. در بخش مطالعات کتابخانه‌ای، اطلاعات مربوط به مبانی نظری پژوهش از کتب، نشریات تخصصی، پایان‌نامه‌های دانشگاهی و سایت‌های معتبر استخراج می شود.

بند اول: ویژگی های مورد بررسی بانوان

الف: صبر

قرآن کریم بارها انسان را به شکیبایی فرا خوانده و می فرماید: از شکیبایی و نماز یاری جوید و از سویی الگوهای صبر همچون حضرت یعقوب و ایوب را در قرآن معرفی کرده است. قرآن به صابران مژده می دهد که در هنگام سختی ها به یاد خدا باشند و آیه «استرجاع» (انا الله و انا راجعون) را به زبان جاری سازند این سفارشها و نوید های قرآنی موجب می شود که انسان در حوادث زندگی خود را تنها احساس نکند اگر انسان در برابر عوامل استرس زا و تضادهای اجتماعی صبور و مقاوم نباشد مشکلاتش پیچیده تر، و چه بسا مسئله کوچکی به معضل بزرگی تبدیل شود. بنابراین اگر فرد در برابر مشکلات عجولانه رفتار نکند، فشار روانی کاهش می یابد (۱۴۰۳، نجفی، محمد امین؛ محمد علی نجفی)

ب: یاد خدا و تسلیم در برابر خداوند

اگر انسان باور کند که خداوند، عالم و داناست و از اعماق وجودش قبول داشته باشد که او قادر است و با همه ی وجود قلبی ایمان بیاورد که حق تعالی، کریم، جواد، عادل و حکیم است و به واقع در دلش رسوخ کرده باشد کم ما در محضر او بییم و او کسی است که از هر پدر و مادر مهربانی به ما مهربانتر است در این صورت انسان هیچ گاه دست به کار بیهوده نمی زند و همیشه دارای یک زندگی آرام، شاداب و به دور از غم و اندوه می باشد و به واجبات الهی عمل کرده و سعی می کند برای آرامش قلب و روان خود در هر فرصت مناسب به ذکر و راز و نیاز، نماز، دعا و نیایش با پروردگار استفاده نماید چرا که قرآن کریم، ذکر گفتن

و یاد خدا را موجب آرامش و اطمینان قلوب انسانها می داند چنانکه فرموده است: «آگاه باشید، تنها با یاد خدا دلها آرامش می یابد.» (سوره رعد/ ۲۸) پورا بر ابراهیم، ستار، آیا فرزند صالح می خواهید)

ب. شفقت و مهربانی

شفقت و مهربانی یک ویژگی دیگر هست که برای بانوان امتیاز محسوب می شود. مهربانی، اخلاقی است بس عالی که جز مومنان بدان متصف نمی شوند خداوند متعال می فرماید: «از پرتو رحمت الهی است که تو با آنان نرمش نمودی و اگر درشتخوی و سنگدل بودی از پیرامون تو پراکنده می شوند» (آل عمران/ ۱۹۵) اگر پیامبر اکرم نرم دل و مهربان نمی بود مردم در اطرافش جمع نمی شدند ولی رسول اکرم نرم دل و مهربان بود تا جایی که این خصلت ایشان را محبوب و دوست داشتنی نموده بود تا جایی که خداوند متعال می فرماید: «ما تو را رحمتی برای جهانیان فرستادیم» (انبیاء/ ۱۰۷)

مهربانی ابزاری است که دختران با آن می تواند جای خیلی از چیزها را در زندگی پر کند و مشکلات خانوادگی را بهبود بخشد می تواند به خانه رنگ و بوی دیگری بدهد و مثل گل به خانه طراوت و شادابی بدهد و در دل دیگران نفوذ کند

ج. دانش افزایی

«تا خدا {رتبه} کسانی از شما را که گرویده و کسانی را که دانشمندند {برحسب} درجات بلند گرداند.» (مجادله/ ۱۱)

جهل و نادانی نوعی نقصان فردی است که جامعه را زبون و بیمار کرده زمینه تسلط خرافات و استعمار و استثمار را فراهم می سازد قرآن کریم با دعوت به علم، عملاً با این بیماری فردی و اجتماعی مبارزه کرده است. همانطور که در مبحث قرآن و علم گذشت. تشویق قرآن به دانش افزایی موجب شد که جامعه عرب جاهلی که کمتر از بیست نفر با سواد داشت در کمتر از دو قرن به جامعه ای متمدن تبدیل شود، جامعه ای که گوی سبقت را از ملت های دیگر ربود. (۱۴۰۳، نجفی، محمد امین، محمد علی نجفی)

نتیجه گیری

افزایش مشارکت سیاسی بانوان، دستیابی به حقوق اجتماعی و اقتصادی، حضور در عرصه های علمی، آموزشی، فرهنگی و ورزشی از جمله دستاوردهایی است که با پیروزی انقلاب اسلامی به زنان تعلق گرفته است؛ نرخ مشارکت اقتصادی و فرصت های شغلی برای زنان در سال های پس از انقلاب با دوران قبل از آن قابل مقایسه نیست. از نقطه نظر رهبر معظم انقلاب در درجه اول، این زنان هستند که باید برای حل مشکلات قشر خودشان اقدام کنند. جامعه زنان باید کار فرهنگی را در اولویت خود قرار دهند و دادن شناخت و آگاهی به قشر زنان، آنها را در برابر تهاجم فرهنگی دشمن مقاوم می سازد. زن ها هستند که باید نگاه غلطی را که نسبت به زنان و مسائل مربوط به جنسیت وجود دارد، تصحیح کنند: «خانم های باسواد و تحصیلکرده، خانم های اهل معرفت که باید وارد یک میدان مبارزه صحیح برای مساله زن بشوند، به نظر من کوتاهی می کنند. کار را دست عامی، بی اطلاع و اخیانا کسانی که دلشان می خواهد فقط حرف بزنند رها می کنند. این درست نیست.

منابع و مأخذ

- بانوان نمونه عصر پیامبر / سعید انصاری ندوی، مترجم نذیر احمد سلامی
- دولتی، مهدی ودولتی، فاطمه، ۱۴۰۳، راهکارهای تامین سلامت روان از منظر آیات و روایات
- پور ابراهیم، ستار، ۱۳۵۰، آیا فرزند صالح می خواهید
- نجفی، محمدامین و نجفی، محمدعلی، ۱۴۰۳، قرآن و سبک زندگی (سبک زندگی فرهنگی - سبک زندگی مادی)، هشتمین کنفرانس بین المللی فقه، حقوق، وکالت و علوم اجتماعی در افق ایران

لوگو سازمان ها و نهادهای علمی، سیاسی و دولتی حامی معنوی هفتمین همایش ملی بی‌زوهتر ها علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

اگانت اپنا و ایمیل رسمی همایش جهت ارسال مقاله
۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲
Ghanonyar@YAHOO.COM

۱۴۰۳/۱۲/۰۸
دانشگاه رازی - سالن همایش دانشکده علوم اجتماعی

جهت همکاری در برگزاری همایش با دبیر اجرایی تماس بگیرید:
خانم دکتر شهلا رضایی ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵